

Arbeids- og sosialdepartementet
Postboks 8019 Dep
0030 Oslo

Deres ref.
14/2105-

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)
Sak nr. 2014/2427 / FMAAEHA

Dato
01.09.2014

Plikt til å stille vilkår om aktivitet ved tildeling av økonomisk stønad - høringsuttalelse

Fylkesmannen i Aust-Agder viser til høringsbrev av 04.06.14.

Jo lengre tid en person mottar passive sosialhjelpsytelser, jo større er sannsynligheten for å bli værende i en passiv tilværelse utenfor arbeidslivet.

Fylkesmannen synes derfor det er riktig og betimelig når departementet i høringsbrevet så tydelig understreker kommunens ansvar for tettere individuell oppfølging av sosialhjelpsmottakere. Viktige virkemidler er bla etablering av lavterskeltilbud og arbeidstrening, særlig rettet mot unge. Virkemidlene må være planmessige, ha en klar målsetting og følge etablerte og vedtatte rutiner.

Brukers rettigheter og plikter omtales i liten grad i høringsnotatet. Det er et sentralt prinsipp i sosialt arbeid at tjenestetilbudet så langt det er mulig skal utformes i samarbeid med tjenestemottaker, og at det skal legges stor vekt på hva vedkommende mener. Retten til brukermedvirkning fremgår av § 28 om individuell plan og § 43 om innhenting av opplysninger. Vi viser også til NAV lovens § 15. Brukermedvirkning er en grunnleggende forutsetning for alle tjenester etter loven. Som et bakteppe for dette ligger den alminnelig vilkårslæren som begrenser myndighetenes anledning til å gi vilkår ved begunstigende vedtak i det enkelte tilfelle. Domstolen vil sette skranker for hvor langt man kan gå i å sette vilkår, også innenfor sosialrettslige spørsmål.

Forslaget til ny § 20 bryter etter Fylkesmannen syn med sentrale sosialpolitiske prinsipper. Endringsforslaget uttrykker en tro på at tvang og kontroll lettere vil bidra til at personer som er marginalisert på arbeidsmarkedet raskere vil bli i stand til å forsørge seg selv.

Fylkesmannen mener at endring av sosialtjenesteloven § 20 ikke løser sosialhjelpsmottakernes og sosialtjenestens utfordringer framover. Forslaget innebærer økt kontroll og fare for mer byråkrati og mindre oppfølging.

Det foreligger allerede stor adgang til å fastsette vilkår etter gjeldende lov og rundskriv (Søk på vilkår i rundskrivet gir f.eks 146 treff.) Utfordringen er kapasitet til å følge opp vilkårsbruk

ved NAV kontorene slik at vilkårene kan bli brukt konstruktivt i et systematisk motivasjonsarbeid for å få brukere ut i varig arbeid.

SSB beskriver en situasjon hvor antallet sosialhjelpsmottakere og utgifter til økonomisk sosialhjelp gjorde et kraftig hopp i 2013, etter flere år med nedgang. Det er flere som får sosialhjelp, de trenger mere hjelp og de må hjelpes over lengre tid. SSB beskriver en tendens med en «tyngre sosialhjelpsbefolkning». En svært stor andel av disse er enslige menn som det er dokumentert har til dels store og sammensatte problemer, og hvor ressurser til oppfølging er helt sentralt.

Fylkesmannen vil dessuten vise til det som er anført i Proba rapporten: «Selv om vilkår kan være et positivt virkemiddel, er det ikke dermed sagt at kommuner som i liten grad bruker vilkår har en dårligere oppfølging av bruker. Når bruk av vilkår er hyppigst i større kommuner kan det ha sammenheng med at mindre kommuner er mer oversiktlige, at det er færre brukere, og det blir lettere å følge opp den enkelte bruker uten å sette vilkår».

Formålet med loven er å gi tett individuell oppfølging til personer slik at de kan bli selvhjulpne, ikke at alle får vilkår.

Slik forslaget til ny § 20 er formulert vil dette innebære at det ikke lenger er adgang til å iverksette en rekke av de vilkår som praktiseres i dag.

Fylkesmannen vil også be departementet ta i betraktning at bestemmelsen vil innebære et betydelig økt ressursbehov i kommunene. En plikt til aktivitet vil stille store krav til det kommunale tjenesteapparat for å opprette og/eller anskaffe hensiktsmessige og målrettede arbeids-/ aktivitetstilbud. Dette vil også gjelde selv om kommunen benytter andre tiltaksarrangører.

For øvrig slutter vi oss til Fylkesmannen i Vestfolds uttalelse.

Med hilsen

Ester Hassel
Ass.dir

Brevet er elektronisk godkjent og sendes uten underskrift.
Saksbehandler: Knut Kleven , telefon: 37017527